

Sygn. akt I AGa 76/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Elżbieta Borowska (spr.)
Sędziowie	:	SA Elżbieta Bieńkowska SA Beata Wojtasiak
Protokolant	:	Monika Jaroszko

po rozpoznaniu w dniu 14 lutego 2020 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. G.**

przeciwko (...) **S.A. w S.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 30 kwietnia 2019 r. sygn. akt V GC 352/18

I. **oddala apelację;**

II. **zasądza od pozwanego na rzecz powoda 4.050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów instancji odwoławczej.**

(...)

Sygn. akt I AGa 76/19

UZASADNIENIE

Powód J. G. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) w S. kwoty 120.925 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 06.03.2015 r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu wskazał, że dnia 24.10.2013 r. zawarł umowę leasingu samochodu marki M. (...), który został ubezpieczony w pozwanym towarzystwie. Powód zwrócił się z wnioskiem do finansującego o wyrażenie zgody na

zawarcie umowy podnajmu tego pojazdu i w rezultacie taką uzyskał zgodę. Dnia 22.01.2015 r. doszło do podpisania umowy podnajmu samochodu pomiędzy powodem i (...) spółka z o.o. reprezentowaną przez M. M.. Dnia 06.02.2015 r. doszło do przywłaszczenia przedmiotowego auta przez podnajemcę. Powód ten fakt zgłosił na policję, zawiadomił finansującego, a w dniu 18.09.2015 r. zgłosił szkodę pozwanemu. Pozwany odmówił wypłaty odszkodowania.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa. Przyznał, iż udzielił ochrony ubezpieczeniowej w ramach umowy współpracy w zakresie ubezpieczenia pojazdów (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Powołując się jednak na § 6 ust. 8 umowy o współpracy odmówił wypłaty odszkodowania. Ponadto podniósł, że nie zostały spełnione przesłanki z § 6 ust. 1 umowy generalnej, co także prowadzi do odmowy wypłaty odszkodowania. Wskazał również na błędne wyliczenie wysokości szkody przez powoda. Według niego wartość rynkowa pojazdu na dzień przywłaszczenia samochodu to kwota 97.750 zł brutto – taka byłaby wysokość szkody obliczona według § 2 ust. 8 i ust. 11 umowy.

Wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2019 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 97.750 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 6 marca 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałym zakresie i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 8.222,90 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd ustalił, że dnia 24.10.2013 r. zawarto umowę leasingu pomiędzy (...) spółka z o. o. (finansujący) a powodem (korzystający), przedmiotem której był samochód marki M. (...).

Dnia 22.10.2013 r. finansujący zawarł umowę ubezpieczenia auto casco tego samochodu w pozwanym towarzystwie. Sumę ubezpieczenia określono na 115.000 zł. Za taką też kwoty finansujący kupił auto od sprzedawcy.

Dnia 15.09.2011 r. finansujący zawarł z pozwanym umowę współpracy w zakresie ubezpieczenia pojazdów. W § 6 umowy ochroną ubezpieczeniową objęto także przywłaszczenie, o którym mowa w art. 284 Kodeksu Karnego. W ustępie 1 § 6 określono warunki, od których uzależniono objęcie samochodu ochroną ubezpieczeniową.

Z kolei w § 6 ust. 8 umowy zawarto następującej treści zapis: regulacje określone w ust. 1 nie mają zastosowania w przypadku, gdy leasingowany pojazd jest wykorzystywany przez korzystającego jako przedmiot wynajmu innym przedsiębiorcom lub osobom fizycznym zarówno w formie wynajmu długoterminowego, jak i krótkoterminowego.

Wartość samochodu w chwili przywłaszczenia to kwota 97.750 zł brutto.

Dnia 23.01.2015 r. powód za zgodą finansującego zawarł z (...) spółka z o.o. umowę podnajem przedmiotowego samochodu na okres od dnia 01.02.2015 r. do dnia 30.04.2015 r.

Dnia 06.02.2015 r. doszło do przywłaszczenia samochodu. Prowadzone śledztwo zostało umorzone wobec śmierci sprawcy. Postanowienie w tym zakresie wydano dnia 30.06.2015 r.

Dnia 18.09.2015 r. powód dokonał zgłoszenia kradzieży pojazdu pozwanemu towarzystwu .

Dnia 11.07.2016 r. zawarta została umowa cesji praw z polisy ubezpieczeniowej pomiędzy finansującym a powodem. Przedmiotem umowy była cesja praw finansującego jako poszkodowanego związanych z zaistniałą szkodą z dnia 06.02.2015 r. w zakresie dochodzenia roszczeń odszkodowawczych (...) SA wyłącznie dotyczącej szkody z dnia 06.02.2015 r. na samochodzie marki M. (...).

Decyzją z dnia 21.09.2016 r. Prezydent Miasta Stołecznego W. wydał decyzję o wyrejestrowaniu auta.

Dnia 23.03.2015 r. Komenda Powiatowa Policji w W. wydała zaświadczenie o prowadzonym śledztwie w sprawie zaistniałego przywłaszczenia powierzonego mienia.

Sąd uznał, że żądanie powoda było uzasadnione do kwoty 97.750 zł, w pozostałej zaś części podlegało oddaleniu.

W pierwszej kolejności Sąd wskazał, że w sprawie bezsporne były następujące okoliczności:

1. Zawarcie umowy leasingu w oparciu o którą powód stał się posiadaczem przedmiotowego samochodu.
2. Zawarcie umowy ubezpieczenia auto casco, a także umowy o współpracy, która swoim zakresem obejmowała także przywłaszczenia mienia.
3. Fakt przywłaszczenia przedmiotowego samochodu i umorzenie prowadzonego w tej sprawie śledztwa.
4. Zawarcie umowy cesji dające powodowi legitymację do dochodzenia roszczeń związanych z odszkodowaniem
5. Zaakceptowana przez obie strony wysokość szkody w kwocie 97 750 zł brutto.

Spór w sprawie koncentrował się wyłącznie na ustaleniu zasadności odmowy objęcia ochroną ubezpieczeniową przywłaszczenia pojazdu.

Jako bezzasadny Sąd potraktował zarzut pozwanego, że powód nie wypełnił warunków zawartych w § 6 ust. 1 umowy o współpracy.

Według Sądu nie mógł zostać spełniony warunek zawarty w ust. 1 litera a § 6 umowy, bowiem zarówno finansujący jak i korzystający mieli pełną wiedzę co do faktu przywłaszczenia pojazdu. Całkowicie więc niecelowym było żądanie skierowane przez finansującego do korzystającego wydania pojazdu objętego umową leasingu.

Zdaniem Sądu spełniony został warunek zawarty w § 6 ust. 1 litera b umowy, bowiem powód wykazał pozwanemu dokonanie rozporządzenia ubezpieczonym pojazdem poprzez poinformowanie i przedstawienia umowy podnajmu wraz ze zgodą finansującego na dokonanie tej czynności. Pozwany miał pełną świadomość tego faktu.

W ocenie Sądu nie mógł zostać spełniony warunek opisanych w § 6 ust. 1 litera c ze względów wyżej opisanych, a więc z uwagi na świadomość korzystającego oraz finansującego, że pojazd został przywłaszczony przez osobę trzecią.

Jednocześnie zdaniem Sądu pełniony został warunek opisany w § 6 ust. 1 litera d, bowiem powód dokonał zawiadomienia organów ścigania w efekcie czego prowadzone było śledztwo.

Tym samym Sąd ocenił, że pozwany nie może skutecznie powoływać tej regulacji umownej dla uzasadnienia odmowy wypłaty odszkodowania.

W ocenie Sądu bezskuteczna była także odmowa wypłaty odszkodowania w oparciu ust. 8 § 6 umowy. Treść tego paragrafu nie pozostawia wątpliwości, iż chodzi o przypadki, w których korzystający wykorzystuje przedmiot leasingu jako przedmiot stałego lub częstego wynajmu samochodu innym przedsiębiorcom lub osobom fizycznym. Sformułowanie pojazd jest wykorzystywany jednoznacznie świadczy o sytuacji, w której działalność korzystającego polega na wynajmie samochodu innym podmiotom, chodzi o najem, który ma charakter cykliczny, a tym samym stanowiący źródło zarobkowania korzystającego. Cykliczny, a więc częsty najem auta niewątpliwie zwiększa ryzyko jego kradzieży lub przywłaszczenia i to zwiększone ryzyko leżało u podstaw regulacji zawartej w ust. 8 § 6 umowy.

Tymczasem w niniejszej sprawie Sąd przyjął, że mieliśmy do czynienia z jednorazowym, incydentalnym najmem samochodu. Należy sądzić, że powód wykorzystywał auto dla własnych potrzeb, a tylko jednorazowo zwrócił się do finansującego o wyrażenie zgody na podnajem samochodu. W aktach sprawy brak dowodów, żadna strona tego nie podnosiła, na wielokrotne podnajmowanie auta przez powoda.

Wobec braku wątpliwości co do treści zapisu umowy nie zachodzi zatem potrzeba korzystania z regulacji zawartych w art. 385 § 2 k.c., bowiem sformułowanie zawarte w ust. 8 § 6 umowy – w ocenie Sądu – jest jednoznaczne.

W konsekwencji żądanie powoda co do zasady było uzasadnione treścią art. 805 § 1 k.c.

O kosztach procesu Sąd orzekł stosownie do treści art. 100 k.p.c. dokonując ich stosunkowego rozdzielenia stosownie do wyniku rozstrzygnięcia sporu.

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany, który zaskarżając go w całości, zarzucał mu:

1) naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez nierozważenie w sposób wszechstronny zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz jego dowolną ocenę (umowa podnajmu, umowa ubezpieczenia wraz z OWU i umową generalną), co doprowadziło do niewłaściwej oceny, że ubezpieczony spełnił przesłanki z umowy do wypłaty ubezpieczenia, podczas gdy:

- z zawartej umowy podnajmu wynika, że leasingowany pojazd został wykorzystany przez korzystającego – powoda, jako przedmiot wynajmu,

- brak jest podstaw do „sądzenia”, że podnajem miał być jednorazowy,

- brak jest w aktach dokumentu żądania wydania pojazdu,

a w konsekwencji sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych z zebrany materiałem dowodowym w powyższym zakresie;

2) naruszenie prawa materialnego:

a) art. 353¹ k.c. poprzez błędne zastosowanie i przyjęcie, że mimo iż strony umowy ubezpieczenia umówiły się, że ubezpieczyciel nie odpowiada za szkody wskutek przywłaszczenia pojazdu, jeżeli leasingowany pojazd jest wykorzystywany przez korzystającego jako przedmiot wynajmu innym przedsiębiorcom lub osobom fizycznym, finansujący nie występował ani w stosunku do korzystającego, ani wynajmującego (...) Sp. z o.o. z żądaniem wydania pojazdu, to jednak pozwany ponosi odpowiedzialność za szkodę.

b) art. 805 § 1 k.c. w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c. wskutek niewłaściwego zastosowania i błędnej wykładni postanowień warunków umowy – objętych polisą i OWU, tj.:

- § 2 ust. 7 OWU w zw. z § 10 ust. 2 pkt 14 OWU w zb. z § 6 ust. 1 oraz ust. 8 Umowy Generalnej poprzez przyjęcie odpowiedzialności pozwanego, pomimo niespełnienia warunków włączenia do ochrony polisowej ryzyka przywłaszczenia i zajście sytuacji wyłączającej odpowiedzialność pozwanego,

- § 6 ust. 8 Umowy Generalnej przez błędną wykładnię i przyjęcie, że u podstaw niniejszej regulacji jest stałe lub częste wykorzystywanie leasingowego pojazdu jako przedmiotu najmu, najem cykliczny, podczas gdy nie wynika to ani z OWU, ani z Umowy Generalnej, zapis umowy wskazuje na wykorzystywanie przez korzystającego pojazdu leasingowego jako przedmiot wynajmu innym przedsiębiorcom lub osobom fizycznym zarówno w formie wynajmu długoterminowego, jak i krótkoterminowego, przy czym brak jest wskazania, by najem krótkoterminowy musiał być najmem cyklicznym.

Wskazując na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu za I i II instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się niezasadna.

Sąd Okręgowy w oparciu o przeprowadzone dowody poczynił w niniejszej sprawie prawidłowe ustalenia faktyczne. Ustalenia te – w przeważającej mierze bezsporne – Sąd Apelacyjny aprobuje i przyjmuje za własne, uznając jednocześnie, że z niewadliwie ustalonych faktów Sąd I instancji – stosując właściwe przepisy prawa materialnego

– wyciągnął trafny wniosek o istnieniu przesłanek odpowiedzialności pozwanego wynikającej z zawartej umowy ubezpieczenia auto casco samochodu marki M. (...), który w dniu 6.02.2015 r. został przywłaszczony, a w efekcie także o zasadności dochodzonego przez powoda w niniejszym procesie roszczenia.

Przede wszystkim za chybiony należy uznać podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. Przepis ten dotyczy bowiem oceny przeprowadzonych w sprawie dowodów (§ 1) oraz oceny odmowy przedstawienia przez stronę dowodu lub przeszkód stawianym przez nią w jego przeprowadzeniu wbrew postanowieniu sądu, określając reguły tej oceny. Jego skuteczne postawienie wymaga zatem wykazania, że konkretny przeprowadzony w sprawie dowód został oceniony przez sąd niezgodnie z tymi regułami.

Przypomnieć należy, że w myśl przepisu art. 233 § 1 k.p.c., sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Ocena dowodów polega zaś na ich zbadaniu i podjęciu decyzji, czy została wykazana prawdziwość faktów, z których strony wywodzą skutki prawne. Celem sądu jest tu dokonanie określonych ustaleń faktycznych, pozytywnych bądź negatywnych i ostateczne ustalenie stanu faktycznego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia. Ocena wiarygodności mocy dowodów przeprowadzonych w danej sprawie wyraża istotę sądenia w części obejmującej ustalenie faktów, ponieważ obejmuje rozstrzygnięcie o przeciwnych twierdzeniach stron na podstawie własnego przekonania sędziego powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia ze świadkami, stronami, dokumentami i innymi środkami dowodowymi. Powinna ona odpowiadać regułom logicznego rozumowania, wyrażającym formalne schematy powiązań między podstawami wniosku i wnioskami oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego wyznaczające granice dopuszczalnych wniosków i stopień prawdopodobieństwa ich występowania w danej sytuacji. Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysunąć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. wyrok SN z dnia 27 września 2002, sygn. akt II CKN 817/00, opubl. Lex nr 56906).

W kontekście powyższego wyводу trzeba stwierdzić, że w okolicznościach rozpoznawanej sprawy, Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, nie naruszając tym samym dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c. W całości jest ona bowiem logiczna i zgodna z zasadami doświadczenia życiowego. Skarżący w apelacji zaś, nie podważając oceny Sądu I instancji w zakresie wiarygodności bądź mocy dowodowej poszczególnych dowodów, polemizuje z wnioskami tego Sądu wyciągniętymi z prawidłowo ustalonych faktów. Argumentacja przytoczona w apelacji nie stanowi więc o naruszeniu art. 233 k.p.c., ale też nie przekonuje o wadliwości poczynionych przez Sąd I instancji ustaleń.

Podkreślić należy, że Sąd Okręgowy swoje ustalenia faktyczne poczynił w głównej mierze na podstawie dokumentacji zawartej w aktach sprawy, w tym polisy ubezpieczeniowej, ogólnych warunków ubezpieczenia oraz umowy podnajmu, których wiarygodność, rzetelność i prawdziwość nie budziła jakichkolwiek wątpliwości. W oparciu o zawarte tam dane Sąd prawidłowo przyjął, że stanowiący przedmiot ubezpieczenia samochód marki M. (...) został oddany przez powoda Spółce (...) w podnajem za zgodą finansującego. Co prawda z umowy podnajmu nie wynikało, aby podnajem ten miał być jednorazowy, incydentalny – jak przyjął to Sąd I instancji – niemniej jednak w związku z treścią § 1 tej umowy faktem jest, że miał on charakter czasowy. Umowa podnajmu została bowiem zawarta na okres od 01.02.2015 r. do 30.04.2015 r. (k. 226). Na rozprawie apelacyjnej powód wyjaśnił nadto, iż zawarł umowę podnajmu na 3 miesiące, gdyż prowadzi działalność remontowo budowlaną i w okresie zimowym nie ma zleceń. Co istotne jednak z § 8 tej umowy wynikało, że wynajmujący uzyskał zgodę na jej zawarcie od towarzystwa ubezpieczeń (k. 227). O tym, że rzeczywiście tak było przekonuje korespondencja mailowa w postępowaniu likwidacyjnym pomiędzy pozwanym, a ubezpieczonym, z której wynika, iż pozwany wyraził zgodę na podnajem samochodu. (k.169-175 akt). Nadto pozwany w decyzji odmownej z 23.12.2016 r. (k. 155) powołał się jedynie na § 6 ust. 1 Umowy Generalnej, przewidujący obowiązek finansującego żądania wydania pojazdu. W piśmie tym pozwany nie zarzucał powodowi, że

leasingowany przez niego pojazd został wykorzystany jako przedmiot wynajmu. Tak więc skoro pozwany w decyzji z 23.12.2016 r. powołał się jedynie na § 6 ust. 1 Umowy Generalnej, nie doszukując się wówczas podstaw do wyłączenia jego zastosowania w sprawie, to w chwili obecnej powoływanie się przez niego na § 6 ust. 8 tej umowy, wyłączający zastosowanie powyższego postanowienia umownego, należy uznać za spóźnione i w związku z tym nie mogące odnieść zamierzonego skutku.

Abstrahując od powyższego niekonsekwentnego stanowiska pozwanego, stwierdzić należy, że nawet niespełnienie warunku umownego określonego w § 6 ust. 1 Umowy Generalnej (wezwanie do wydania pojazdu) nie uchylałoby odpowiedzialności pozwanego przyjętej w zawartej umowie ubezpieczenia. Z art. 826 § 3 k.c. wynika bowiem, że ubezpieczyciel jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa ubezpieczającego. Przy czym pojęcie „rażącego niedbalstwa” nie może być traktowane za równoznaczne z pojęciem „należytej staranności”, o jakim mowa w art. 355 k.c. Chodzi tu o takie zachowanie, które graniczy z umyślnością, czy w przypadku nieprzewidywania szkody jak skutku m.in. zaniechania ubezpieczającego, o ile doszło do przekroczenia podstawowych, elementarnych zasad staranności (zob. np. wyrok SN z 29.01.2009 r., V CSK 291/08, OSNC-ZD 2009, nr 3, poz. 84). W niniejszej sprawie natomiast, biorąc przede wszystkim pod uwagę fakt niezwłocznego zawiadomienia przez powoda organów ścigania o przestępstwie przywłaszczenia pojazdu, nie można mówić o umyślności lub rażącym niedbalstwie z jego strony. W konsekwencji nie sposób uznać, że Sąd I instancji naruszył wskazane w apelacji przepisy prawa materialnego art. 353¹ k.c. oraz art. 805 § 1 k.c. w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez wadliwą wykładnię postanowień umowy.

Z uwagi na powyższe apelacja pozwanego nie mogła być uwzględniona i dlatego na podstawie art. 385 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c. Wartość przedmiotu zaskarżenia wynosiła 97.750 zł, zaś zastępstwo procesowe powoda wykonywał pełnomocnik będący adwokatem, stąd też od pozwanego na rzecz powoda tytułem zwrotu kosztów procesu w instancji odwoławczej należało zasądzić kwotę 4.050 zł stanowiącą minimalną stawkę wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika wynikającą z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800, ze zm.).

(...)